

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1906.

Första Kammaren.

N:o 17.

Tisdagen den 27 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Hans excellens herr statsministern *Staaß* aflämnade Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag i anledning af Sveriges anslutning till den internationella gods-
trafikkonventionen.

Anmälades och bordlades:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 2, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 39, 41, 42 och 43 regeringsformen äfvensom väckt motion om ändring af §§ 39 och 43 regeringsformen; samt

bankoutskottets memorial n:o 3, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Jönköping, Kalmar, Västerås och Växjö.

Föredrogs Kungl. Maj:ts den 24 innevarande februari bordlagda nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till ändrad lydelse af §§ 31, 49 och 53 regeringsformen samt §§ 10 till och med 22 äfvensom §§ 25 och 38 riksdagsordningen så ock till öfvergångsstadgande i riksdagsordningen.

*Kungl. proposition an-
gående ändra-
de bestämmelser om
politisk röst-
rätt m. m.*

Hans excellens herr statsministern *Staaß*: Innan den kungliga propositionen remitteras till vederbörande utskott, anhåller jag, att kammaren måtte skänka mig några få ögonblicks uppmärksamhet, på det att jag måtte få tillfälle att redan nu framhålla några synpunkter, som jag tror kunna vara af en viss betydelse vid denna stora frågas bedömande.

Jag tillåter mig då att rikta mina ord till dem — och jag hoppas, att de äro många i denna kammare —, hvilka hysa samma åsikt, som finnes uttalad uti propositionen, nämligen att det vore en stor lycka för vårt land, om rösträttsfrågan vid denna

Kungl. proposition angående ändrade bestämmelser om politisk rösträtt m. m.

(Forts.)

riksdag kunde vinna sin preliminära lösning genom ett positivt beslut, och till och med en olycka, om så icke skedde.

Det kan då kanske icke vara olämpligt att söka kasta en blick på de vägar, som man på grund af föregående behandling af frågan skulle kunna tänka sig åter försökta, och undersöka, huruvida dessa vägar *kunna* eller måbända med sannolikhet eller rent af säkerhet *icke kunna* leda till det åstundade målet, en ofördröjligen lösning.

Denna kammare har tvenne gånger med stor anslutning ådagalagt sympatier för det proportionella valsättet till Andra Kammaren. I Andra Kammaren har däremot denna tanke aldrig lyckats att vinna majoritet, då den har varit före, och de senaste allmänna valen till kammaren gifva otvetydigt till känna, att Andra Kammarens föregående hållning stått i full öfverensstämmelse med valmännens till densamma öfvervägande åsikter. Valen hafva ju gifvit det utslag, att valmännen med bestämdhet uttalat sig emot denna metod. Så mycket kan väl alltså sägas, att den hittills försökta vägen icke kan leda till ett snart mål.

På senare tider har ju nu uppstått den tanken att utvidga det proportionella valsättet till att omfatta icke blott valen till Andra Kammaren, utan jämväl valen till Första Kammaren. Här om vill jag allenast säga det, att, om det skulle kunna för rösträttens vännar ligga något tilltalande i denna tanke, den tydligen icke kunde utföras på det sätt, att det proportionella valsättet skulle gälla allenast landstingens val af riksdagsmän, utan i sådant fall måste tydligen det proportionella valsättet vid valen till denna kammare gå till botten af saken och tillåta urväljarne att efter proportionalismens grundsats delat sig. Men jag undrar, om jag icke träffar det obetingadt sanna, ifall jag säger, att en så vidtgående reform helt säkert är för det stora, vida öfvervägande flertalet i denna kammare långt mindre tilltalande än majoritetsprincipen, på hvilken Kungl. Maj:ts proposition är byggd.

En annan tanke, som i denna kammare har haft sympatier, är den att förbinda med rösträtsreformen en förändring i förhållandet mellan kamrarna med afseende på åstadkommandet af beslut i vissa bevillningsfrågor. Denna tanke uti dess form af kombination med rösträtsreformen har emellertid aldrig vunnit majoritet här i kammaren, och jag antager vid sådant förhållande, att den näppeligen hädanefter heller skall kunna tillvinna sig en sådan. Men i allt fall bör det ju ihågkommas, att vid tvenne tillfällen, då denna fråga har framförts, Andra Kammaren otvetydigt lagt i dagen, huru litet tilltalande tanken är för den kammaren. Och man kan väl alldeles gifvet förutsäga, att, om redan före valen under nästlidet år förhållandet var sådant, det skall befinnas, att, om saken nu skulle framföras, den säkerligen skulle hafva ännu mindre anklång att vänta i Andra Kammaren.

Dessa äro, såvidt jag känner, de tvenne enda tankar, som

praktiskt taget haft anslutning uti denna kammare. I Andra Kammaren däremot har någon gång uppstått tanken att med rösträttsreformen förbinda en sådan åtgärd som att utsöndra från landtvalkretsarna köpingar och municipalsamhällen och förena dem med stadsvalkretsarna. Lika litet som Första Kammaren tillförne visat sig erbjuda någon resonans för detta förslag, lika litet, hoppas jag, skall detta nu kunna blifva fallet, och i allt fall bör det ju vara lätt att inse, att icke kunna de rösträttsvänner, som i många och långa år hafva kämpat för den reform, hvarom fråga nu är, icke kunna de tänkas vara benägna att offra de samfälliga valens en gång eröfrade princip för att erhålla en rösträttsutvidgning. Och hvad annat skulle det väl vara än ett sådant offer att lägga köpingar och municipalsamhällen till stadsvalkretsar? Det vore ju endast klassval i en förklädd form.

Om således säkerligen på ingen af dessa vägar en snar lösning af rösträttsfrågan står att vinna, så må det väl vara att hoppas, att denna kammare, till sitt stora flertal åtminstone, skall allvarligt öfverväga, huruvida icke det förslag, som framburits i Kungl. Maj:ts proposition, innehåller en tillfredsställande lösning. Detta förslag är i själfva verket så måttfullt, det visar så stort tillmötesgående gentemot de mera konservativa intressena i samhället, att jag uttalar mina stora tvifvelsmål om att ett så måttfullt förslag skall innebäras i hvad en framtid kommer att erbjuda, därest rösträttsfrågans lösning blifver uppskjuten till en framtid.

Jag har tillåtit mig att till statsrådsprotokollet uttala, att rösträttsfrågans snara lösning är det första villkoret för vårt lands höjande och för att vi skola kunna komma framåt på de vägar, som leda vårt folk till lycka och gagn. Jag ber att särskildt uti denna församling få framhålla, att i dessa ord ligga inneslutna icke blott tanken på inre reformer, utan också tanken på vårt folks ställning bland nationerna, på bibehållandet af aktningen för vårt gamla land ibland de öfriga nationernas led. Det är min fasta och orubbliga öfvertygelse, att under de förhållanden, hvaruti de europeiska folken nu lefva, göra de väl uti att i tid förstå att konsolidera sig själfva *inåt*. Propositionen är i själfva verket det första villkoret, den allra första förutsättningen för förverkligandet af båda dessa tankar: inåt ett enadt folk och utåt upprätthållandet af aktning för Sverige och respekt för de blågula färgerna.

Jag hemställer nu vördsamt, varmt och enträget till denna kammare, att den ville öfverväga, huruvida icke uti de synpunkter, som jag här tillåtit mig att framställa, ligger någon eller kanske till och med mycken sanning.

Friherre Palmstierna: Jag hade icke ämnat att yttra mig vid denna remiss, men då herr statsministern så skarpt pointerat hvad vi redan inhämtat af statsrådsprotokollet, nämligen vikten

Kungl. proposition angående ändrade bestämmelser om politisk rösträtt m. m.

(Forts.)

Kungl. proposition angående ändrade bestämmelser om politisk rösträtt m. m. af en *snar* lösning, samt framhållit, att detta är viktigt såväl för våra förhållanden inåt som äfven för våra förhållanden utåt och med hänsyn till att vinna aktning för vårt folk, är det mig omöjligt att icke framställa den frågan: hvarför är då icke denna lösning redan gjord? Kungl. Maj:t har tvenne gånger framlagt förslag till en lösning på den allmänna rösträttens grund. Första Kammaren har tvenne gånger bifallit Kungl. Maj:ts förslag, i Andra Kammaren hängde det, kan man säga, på ett hår, att den blifvit bifallen, och i sådant fall hade denna snara lösning redan varit gjord. Hvems är ansvaret, att det icke skedde då? Det vet hvar och en.

(Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning hänvisades den kungl. propositionen till konstitutionsutskottet; och skulle till utskottet jämväl öfverlämnas de i anledning af samma proposition nu afgifna yttrandena.

Vid föredragning af herr *von Möllers* den 24 i denna månad afgifna och då bordlagda motion, n:o 29, angående skrivelse till Konungen i fråga om hofrangs skiljande från ämbetsrang, beslöt kammaren hänvisa denna motion till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran, statsutskottets den 24 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 10.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelse, n:o 25, till Konungen, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förslag till bestämmelser om rätt att fullfölja talan mot kyrkoråds och skolråds beslut.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet den under sammanträdet aflämnade kungl. propositionen.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 87, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående undervisning i hälsolära vid rikets offentliga skolor, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Åkerberg* under tio dagar från morgondagen.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag äfvensom protokollet för den 20 innevarande månad.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,55 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
